CẨM NANG CHO HỌC SINH VÀ PHỤ HUYNH

Học vui hơn, nhớ lâu hơn với sơ đồ tư duy

Phương pháp rèn tư duy để con tự hiểu, tự nhớ và tự diễn đạt, trong thời đại AI có thể làm thay rất nhiều việc.

28 sơ đồ minh họa | 13 chương · 30 chủ đề luyện tập | Học cùng AI, không để AI học thay

MindVui
mindvui.com

Minh họa bằng MindVui · Phiên bản 2026

Mục lục

Lời mở đầu: Gửi bố mẹ và các em

PHẦN MỘT · HIỂU PHƯƠNG PHÁP

1. Bộ não thích hình ảnh và liên kết

2. Bảy quy tắc vẽ sơ đồ tư duy

3. Làm quen MindVui trong 15 phút

PHẦN HAI · SƠ ĐỒ TƯ DUY TRONG TỪNG MÔN

4. Ngữ văn: hiểu tác phẩm, lập dàn ý

5. Toán: hệ thống kiến thức, giải bài toán

6. Tiếng Anh: từ vựng và ngữ pháp

7. Khoa học tự nhiên: hiện tượng và thí nghiệm

8. Lịch sử – Địa lý: dòng thời gian và vùng miền

9. Ôn thi thông minh: Vẽ – Che – Nhớ – Ôn

PHẦN BA · NGOÀI LỚP HỌC

10. Kỹ năng sống: kế hoạch, quyết định, giải quyết vấn đề

11. Làm việc nhóm và công việc của người lớn

PHẦN BỐN · HỌC TRONG THỜI ĐẠI AI

12. AI là trợ lý, không phải người học thay

13. Đồng hành cùng con: lộ trình 4 tuần

Phụ lục: câu hỏi gợi mở, 30 chủ đề luyện tập, phiếu tự đánh giá

LỜI MỞ ĐẦU

Gửi bố mẹ và các em

Gửi bố mẹ

Chỉ vài năm trước, một bài văn tả cây phượng cần một buổi tối ngồi nghĩ. Hôm nay, một ứng dụng AI viết xong bài đó trong mười giây, có mở bài, thân bài, kết bài, câu chữ trơn tru. Bài toán có lời giải đầy đủ chỉ sau một tấm ảnh chụp đề. Nhiều phụ huynh vì thế lo hai điều cùng lúc: sợ con bị bỏ lại nếu không biết dùng AI, và sợ con không còn tự nghĩ được gì nếu dùng nó quá nhiều.

Cuốn sách này đứng ở giữa hai nỗi lo đó. Chúng tôi tin rằng AI sẽ làm thay được rất nhiều *việc*, nhưng không thể *hiểu thay* cho con. Một bài văn AI viết hộ không làm con cảm nhận được tác phẩm. Một lời giải chép lại không làm con biết cách giải bài tiếp theo. Thứ còn lại trong đầu con sau mỗi buổi học mới là thứ thuộc về con.

> *Điều quý nhất trong thời đại AI không phải là biết nhiều đáp án, mà là biết cách tự tìm ra, tự sắp xếp và tự giải thích.*

Sơ đồ tư duy là một cách rèn đúng những năng lực đó. Khi vẽ, con phải tự chọn từ khóa, tự quyết định ý nào lớn, ý nào nhỏ, ý nào liên quan đến ý nào. Không ai, kể cả AI, làm thay được quá trình sắp xếp ấy trong đầu con. Và vì sơ đồ hiện ra trên giấy hoặc trên màn hình, bố mẹ nhìn thấy được cách con nghĩ, chứ không chỉ thấy điểm số.

Bố mẹ không cần giỏi mọi môn để đồng hành cùng con. Bố mẹ chỉ cần biết hỏi đúng câu, và cuốn sách sẽ gợi ý những câu hỏi đó ở cuối mỗi chương, trong mục **Góc phụ huynh**.

Gửi các em

Em có bao giờ học thuộc một bài thật kỹ, sáng hôm sau vào kiểm tra lại quên sạch? Đó không phải vì em kém. Bộ não của ai cũng vậy: nó quên rất nhanh những thứ chỉ được đọc đi đọc lại mà không được sắp xếp, không được gắn với hình ảnh, không được tự nhớ lại.

Cuốn sách này sẽ chỉ cho em một cách học khác: biến bài học thành một bức tranh nhiều màu, có ý chính ở giữa và các nhánh tỏa ra như cây. Em sẽ thấy bài dài ba trang gói gọn trong một trang, và nhớ được nó lâu hơn nhiều.

Mỗi chương có một hộp **Thử ngay**. Đừng chỉ đọc, hãy làm. Em có thể vẽ bằng bút màu trên giấy, hoặc dùng **MindVui**, phần mềm vẽ sơ đồ tư duy miễn phí mà tất cả hình minh họa trong sách này được vẽ bằng nó.

CÁCH ĐỌC CUỐN SÁCH NÀY

- **Phần một** giải thích vì sao sơ đồ tư duy giúp nhớ lâu và cách vẽ cho đúng.
- **Phần hai** đi qua từng môn học với ví dụ cụ thể: Ngữ văn, Toán, Tiếng Anh, Khoa học, Lịch sử – Địa lý, và cách ôn thi.
- **Phần ba** đưa sơ đồ ra ngoài lớp học: lập kế hoạch, ra quyết định, làm việc nhóm, và cả công việc của bố mẹ.
- **Phần bốn** dành riêng cho câu hỏi lớn: học thế nào khi AI ở khắp nơi, và bố mẹ đồng hành ra sao.

Không cần đọc theo thứ tự. Học sinh có thể nhảy thẳng tới môn mình cần; phụ huynh nên đọc Lời mở đầu, Chương 1 và Phần bốn trước.

PHẦN MỘT

Hiểu phương pháp

Vì sao một trang giấy nhiều màu lại giúp em nhớ hơn mười trang chép tay.

CHƯƠNG 1

Bộ não thích hình ảnh và liên kết

Sơ đồ tư duy không phải trò vẽ cho vui. Nó dựa trên những điều các nhà khoa học đã quan sát về cách con người ghi nhớ.

Sơ đồ tư duy là gì?

Sơ đồ tư duy (mind map) là cách ghi chép bằng hình: chủ đề đặt ở giữa, các ý chính tỏa ra thành nhánh, mỗi nhánh lại chia thành những ý nhỏ hơn. Thay vì những dòng chữ nối đuôi nhau từ trên xuống, em có một "bản đồ" cho thấy cả bài học trong một cái nhìn. Cách ghi chép này được nhà giáo dục người Anh Tony Buzan phổ biến rộng rãi từ những năm 1970, và ngày nay được dùng ở trường học, công ty và cả trong các cuộc họp.

Hình 1.1 Sáu thành phần của một sơ đồ tư duy. Đây cũng chính là một sơ đồ tư duy.

Sáu lý do bộ não nhớ tốt hơn

Các nghiên cứu về trí nhớ chỉ ra một số cách giúp thông tin "bám" lâu hơn trong đầu. Sơ đồ tư duy tình cờ gói được cả sáu cách đó vào một trang giấy.

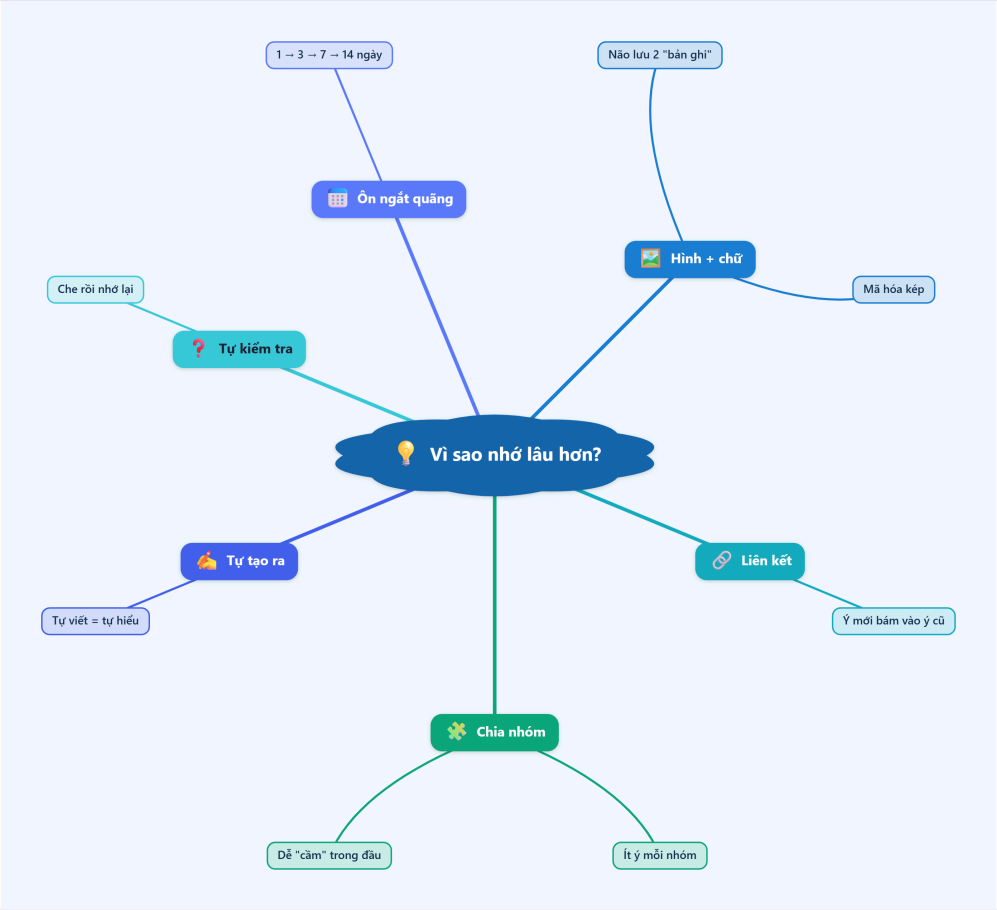

Hình 1.2 Sáu cơ chế ghi nhớ mà một sơ đồ tư duy tốt tận dụng.

1. **Hình cùng chữ.** Nhà tâm lý học Allan Paivio đưa ra thuyết "mã hóa kép": khi một ý được lưu cả bằng lời lẫn bằng hình, não có hai đường để tìm lại nó. Một icon con vịt cạnh chữ *duck* dễ nhớ hơn chữ *duck* đứng một mình.

2. **Liên kết.** Thông tin mới dễ nhớ khi được móc vào thứ em đã biết. Mỗi nhánh trong sơ đồ là một cái móc: ý nhỏ treo vào ý lớn, ý lớn treo vào chủ đề.

3. **Chia nhóm.** Trí nhớ ngắn hạn chỉ giữ được vài thứ cùng lúc. Chia 20 ý thành 5 nhánh, mỗi nhánh 4 ý, giúp não "cầm" bài học dễ dàng hơn nhiều.

4. **Tự tạo ra.** Điều em tự viết bằng lời của mình được nhớ tốt hơn điều em chỉ đọc. Các nhà khoa học gọi đây là "hiệu ứng tự tạo". Vì vậy sơ đồ em tự vẽ luôn quý hơn sơ đồ chép của bạn.

5. **Tự kiểm tra.** Nghiên cứu nổi tiếng của Roediger và Karpicke (2006) cho thấy: tự nhớ lại bài (không nhìn sách) giúp giữ kiến thức lâu hơn hẳn so với đọc lại thêm nhiều lần. Che bớt nhánh của sơ đồ rồi nhớ lại là một cách tự kiểm tra rất nhanh.

6. **Ôn ngắt quãng.** Từ thế kỷ XIX, Hermann Ebbinghaus đã đo được "đường cong quên": phần lớn điều mới học trôi đi chỉ sau vài ngày nếu không ôn. Ôn lại theo các mốc giãn dần (1, 3, 7, 14 ngày) giúp kiến thức ở lại lâu dài.

MỘT LỜI NÓI THẬT

Sơ đồ tư duy không phải phép màu. Các tổng hợp nghiên cứu cho thấy học bằng sơ đồ thường giúp hiểu và nhớ tốt hơn so với chỉ đọc hoặc nghe giảng, nhưng hiệu quả lớn nhất đến khi **em tự vẽ** và **dùng nó để tự kiểm tra**. Một sơ đồ đẹp nhưng chép lại của người khác, rồi cất đi, gần như không giúp được gì.

Ghi chép dòng và ghi chép bằng sơ đồ

Hãy so sánh hai cách ghi bài "Quang hợp" trong môn Khoa học. Cách thứ nhất là một đoạn văn: *"Quang hợp là quá trình lá cây sử dụng nước, khí cacbonic và năng lượng ánh sáng mặt trời, nhờ chất diệp lục, để tạo ra tinh bột và nhả khí oxi..."*. Cách thứ hai là sơ đồ dưới đây.

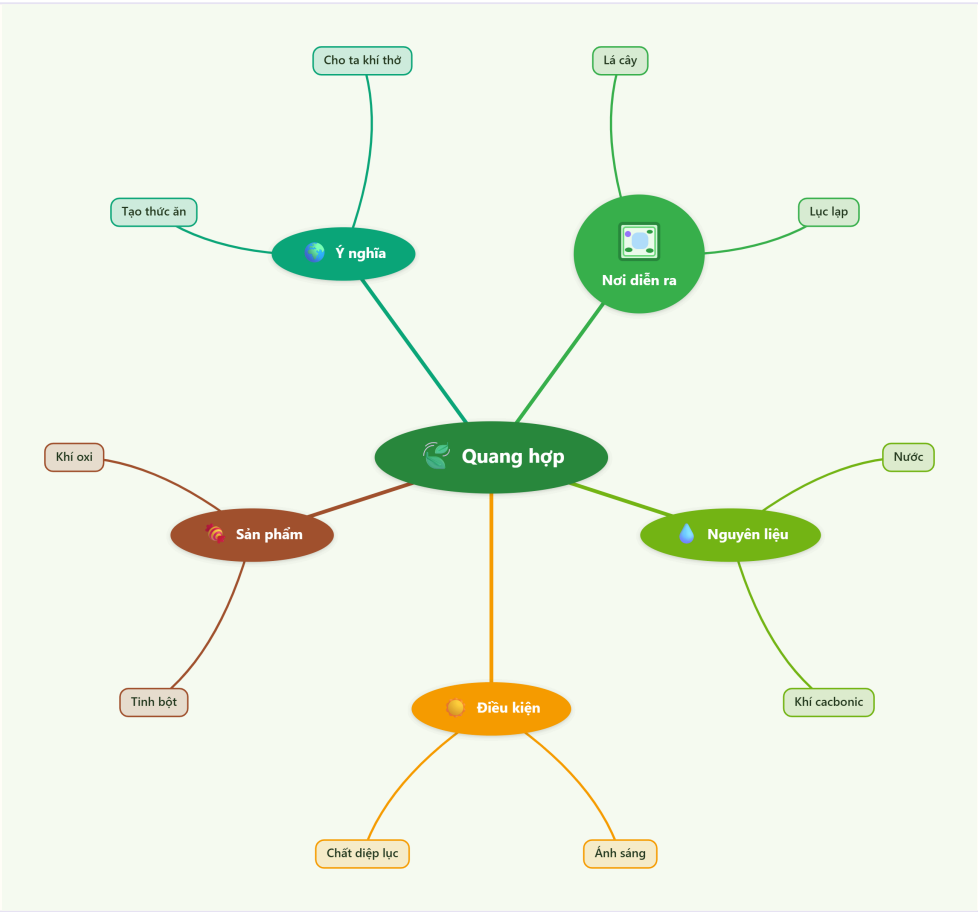

Hình 1.3 Bài "Quang hợp" vẽ bằng bố cục **Vòng tròn** và hình elip theo môn Sinh học trong MindVui.

Đoạn văn đúng nhưng các ý dính vào nhau. Trong sơ đồ, em thấy ngay quang hợp có năm khía cạnh, và nếu thầy cô hỏi "Nguyên liệu của quang hợp là gì?", em biết phải nhìn vào nhánh nào. Đó là sức mạnh của việc sắp xếp: kiến thức không chỉ được nhớ, mà còn được tìm lại nhanh.

THỬ NGAY · 5 PHÚT

Chọn một bài em vừa học hôm nay. Không mở vở, hãy viết chủ đề vào giữa tờ giấy, rồi vẽ những nhánh em còn nhớ. Sau đó mới mở vở ra so. Những nhánh em quên chính là chỗ cần ôn.

GÓC PHỤ HUYNH

Đừng hỏi con "Hôm nay học gì?" (con sẽ trả lời "Không có gì"). Hãy hỏi: "*Bài khó nhất hôm nay có mấy ý chính? Con vẽ cho bố/mẹ xem được không?*". Câu hỏi này buộc con phải tự sắp xếp lại bài học, và đó là lúc việc học thật sự diễn ra.

CHƯƠNG 2

Bảy quy tắc vẽ sơ đồ tư duy

Sơ đồ tốt không cần đẹp như tranh. Nó cần rõ, gọn và là của chính em.

Hình 2.1 Bảy quy tắc vàng, vẽ bằng bố cục **Ngang**, gốc hình tròn, ý con kiểu gạch chân.

1. Bắt đầu từ trung tâm

Đặt chủ đề ở giữa trang, kèm một hình hoặc icon. Trung tâm là "mỏ neo" của cả bài: nhìn vào là biết sơ đồ nói về gì. Nếu bài học có tên dài, hãy rút gọn: "Các phương pháp bảo vệ môi trường ở địa phương em" có thể thành "Bảo vệ môi trường 🌍 ".

2. Dùng từ khóa, không chép câu

Đây là quy tắc quan trọng nhất và cũng khó nhất. Từ khóa là chữ "chở" nhiều nghĩa nhất trong câu. Ví dụ câu "*Chất diệp lục có trong lục lạp giúp lá cây hấp thụ ánh sáng*" có thể rút thành nhánh **Diệp lục → hấp thụ ánh sáng**. Việc chọn từ khóa buộc em phải hiểu câu, nên nó vừa là ghi chép, vừa là học.

Câu trong sách	Từ khóa nên ghi
Ngô Quyền đánh tan quân Nam Hán trên sông Bạch Đằng năm 938 bằng trận địa cọc gỗ.	938 · Bạch Đằng · cọc gỗ
Muốn tính diện tích hình tam giác, ta lấy độ dài đáy nhân với chiều cao rồi chia cho 2.	S = ½ × đáy × cao
Thì hiện tại đơn dùng để diễn tả thói quen hằng ngày.	Thói quen → hiện tại đơn

3. Mỗi nhánh một màu

Màu sắc giúp não chia ranh giới giữa các nhóm ý. MindVui tự tô mỗi nhánh chính một màu và các ý con theo màu nhánh; trên giấy, em hãy dùng một bút màu cho một nhánh.

4. Thêm hình ảnh, icon

Không cần vẽ đẹp. Một hình que, một mũi tên, một icon đơn giản đều có tác dụng. Trong MindVui, khi em gõ chữ "duck", phần mềm tự gợi ý icon 🦢; gõ "ống nghiệm" sẽ hiện hình ống nghiệm. Thư viện icon được chia theo từng môn và từng cấp học để em không phải lục tìm.

5. Ý lớn gần tâm, ý nhỏ ra ngoài

Đi từ khái quát đến chi tiết. Nhánh chính là các "chương", nhánh con là các "mục", ngoài cùng là ví dụ. Nếu một ý nhỏ lại đứng sát tâm, rất có thể em đang xếp nhầm cấp.

6. Tối đa 5–7 nhánh chính

Nhiều hơn thế, sơ đồ trở nên rối và não khó "cầm" được. Nếu có 12 ý ngang hàng, hãy tìm cách gom chúng thành 4 hoặc 5 nhóm. Chính việc tìm nhóm là một bài tập tư duy tuyệt vời.

7. Tự vẽ bằng lời của em

Một sơ đồ in sẵn, dù đẹp đến đâu, vẫn là kiến thức của người khác. Hãy dùng chữ của em, kể cả khi nó chưa "chuẩn" như sách. Thầy cô và bố mẹ có thể góp ý sau.

Những lỗi thường gặp

Lỗi	Dấu hiệu	Cách sửa
Chép nguyên câu	Mỗi nhánh dài hai, ba dòng	Gạch chân 2–3 từ quan trọng nhất trong câu, chỉ ghi những từ đó
Quá nhiều nhánh chính	Trên 8 nhánh, nhìn rối mắt	Gom các ý giống nhau thành một nhóm
Đẹp nhưng không hiểu	Tô màu kỹ nhưng không kể lại được	Vẽ nhanh trước, trang trí sau; luôn tự kể lại bài sau khi vẽ
Vẽ xong rồi cất	Không bao giờ mở lại	Dùng sơ đồ để tự kiểm tra (Chương 9)

THỬ NGAY · 10 PHÚT

Lấy một đoạn trong sách giáo khoa dài khoảng nửa trang. Gạch chân tối đa 10 từ khóa. Dùng 10 từ đó vẽ một sơ đồ có không quá 5 nhánh chính.

GÓC PHỤ HUYNH

Khi xem sơ đồ của con, hãy khen **cách sắp xếp** trước khi khen hình thức: "Con xếp ý này vào nhánh này hay đấy, vì sao con chọn vậy?". Câu hỏi "vì sao" giúp con nhận ra mình đang tư duy, và tự tin hơn với cách học mới.

CHƯƠNG 3

Làm quen MindVui trong 15 phút

Vẽ trên giấy rất tốt. Vẽ trên MindVui giúp em sửa nhanh, sắp xếp lại dễ dàng, tự kiểm tra và ôn tập theo lịch.

MindVui dùng được ngay trên trình duyệt tại **mindvui.com**, trên điện thoại, hoặc bản Windows không cần cài đặt. Em có thể dùng thử không cần tài khoản; khi đăng nhập, sơ đồ được lưu lên mây để mở ở mọi thiết bị.

Năm thao tác đầu tiên

1. **Chọn môn và mẫu.** Ở màn hình bắt đầu, chọn môn học (ví dụ Hóa học) rồi chọn "Trang trắng" hoặc một mẫu có sẵn. MindVui tự gợi ý bố cục và hình dạng hợp với môn đó.
2. **Thêm ý.** Chọn một ý, nhấn **Tab** để thêm ý con, **Enter** để thêm ý cùng cấp. Trên điện thoại, chạm nút +.
3. **Gõ chữ.** Gõ ngay khi ý đang được chọn, hoặc bấm đúp để sửa. Khi em gõ một từ như "tam giác", MindVui gợi ý icon phù hợp ngay bên dưới.
4. **Kéo thả.** Kéo một ý sang nhánh khác để sắp xếp lại. Đây là điểm mạnh nhất so với giấy: em có thể đổi ý mà không phải vẽ lại từ đầu.
5. **Chọn bố cục.** Nút **Bố cục** có 7 kiểu, mỗi kiểu hợp với một loại bài.

Bảy bố cục và khi nào dùng

Bố cục	Hợp với	Ví dụ trong sách
Cây phân nhánh	Hầu hết bài học	Hình 4.1 Thánh Gióng
Ngang	Quy trình, trình tự thời gian	Hình 8.1 Dòng thời gian
Vòng tròn	Ý tưởng trung tâm mạnh	Hình 6.1 Animals
Ma trận	So sánh, SWOT, phân loại	Hình 10.2 SWOT
Dòng chảy	Nguyên nhân – kết quả, thí nghiệm	Hình 7.2 Điều chế oxi
Sơ đồ tổ chức	Phân cấp, phân loại, cấu trúc	Hình 5.1 Tam giác
Tự do	Động não, sáng tạo	Tự em khám phá

Những công cụ giúp học, không chỉ giúp vẽ

- **Thư viện icon theo môn:** Tiếng Anh có bộ động vật, nghề nghiệp, hành động; Hóa học có dụng cụ thí nghiệm và biểu tượng nguy hiểm; Toán có hình phẳng, hình khối, ký hiệu. Em cũng có thể tải ảnh tự vẽ của mình lên.
- **Hình dạng theo môn:** mười hình (tròn, thoi, lục giác, đám mây, ngôi sao...), đổi được cho một ý, cả nhánh hoặc cùng cấp.
- **Học thuộc lòng:** MindVui che bớt các nhánh, em đoán rồi bấm để mở ra kiểm tra.
- **Thẻ ghi nhớ:** mỗi nhánh thành một thẻ hỏi – đáp, tự hẹn lịch ôn lại sau 1, 3, 7, 14 ngày.
- **Xuất và in:** ảnh PNG, PDF, PowerPoint, hoặc "phiếu ôn tập" có chỗ trống để in ra làm.
- **Lớp học:** thầy cô giao bài, em vẽ và nộp, thầy cô nhận xét ngay trên từng ý.
- **Thử thách tuần:** mỗi tuần một trò ghép ý hoặc điền ý, có bảng xếp hạng cả trường và trong lớp.

THỬ NGAY · 15 PHÚT

Mở MindVui, chọn mẫu "Giới thiệu bản thân" và điền về chính em. Thử đổi sang ba bố cục khác nhau và chọn bố cục em thích nhất. Đây là sơ đồ đầu tiên của em, hãy lưu lại.

GÓC PHỤ HUYNH

Bố mẹ hãy cùng con làm sơ đồ "Giới thiệu bản thân" trong buổi đầu, mỗi người một sơ đồ rồi đổi cho nhau xem. Trẻ thích thú khi thấy bố mẹ cũng "học bài", và đây là cách nhẹ nhàng để con làm quen với công cụ.

PHẦN HAI

Sơ đồ tư duy trong từng môn

Mỗi môn có một "dáng" sơ đồ riêng. Chọn đúng dáng, bài học tự sáng ra.

CHƯƠNG 4

Ngữ văn: hiểu tác phẩm, lập dàn ý

Văn không phải để học thuộc lòng bài mẫu. Văn là để hiểu, cảm nhận và tự viết bằng giọng của mình.

Phân tích một tác phẩm

Khi học một truyện, em thường phải trả lời những câu hỏi giống nhau: Thể loại gì? Nhân vật nào? Chuyện gì xảy ra? Có chi tiết gì đặc biệt? Ý nghĩa là gì? Hãy biến những câu hỏi đó thành các nhánh chính. Lần sau gặp truyện mới, em đã có sẵn "khung" để điền.

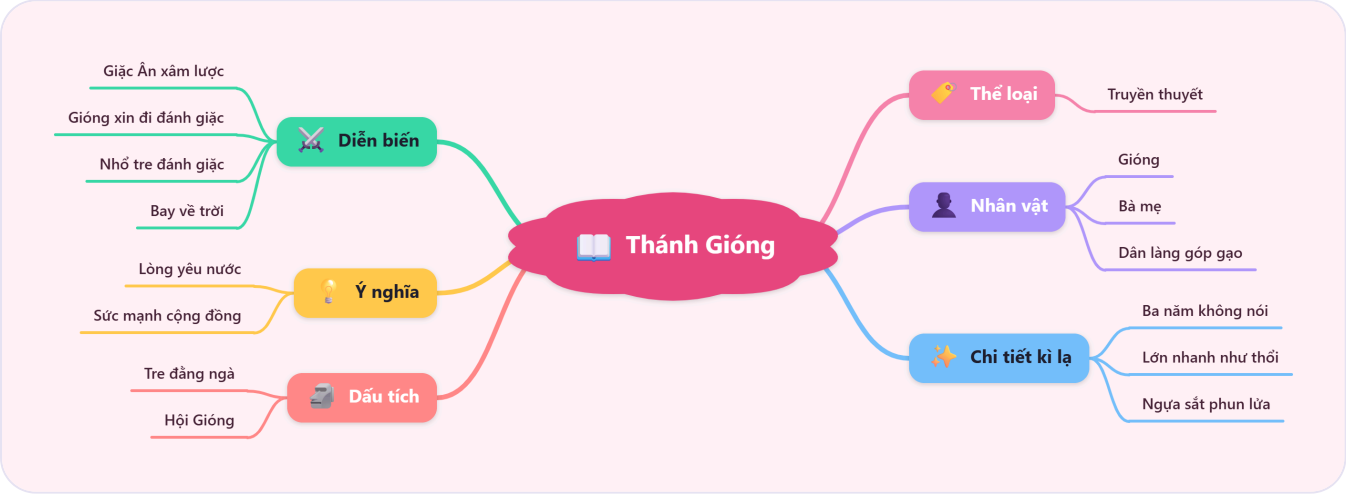

Hình 4.1 Truyền thuyết Thánh Gióng. Gốc hình đám mây, ý con gạch chân: kiểu "hình dạng theo môn Ngữ văn" trong MindVui.

TÌNH HUỐNG · LỚP 6

Lan được giao viết đoạn văn nêu cảm nghĩ về nhân vật Thánh Gióng. Thay vì mở AI xin bài mẫu, Lan nhìn vào sơ đồ: nhánh *Chi tiết kì lạ* có "Ba năm không nói" và "Lớn nhanh như thổi", nhánh *Ý nghĩa* có "Sức mạnh cộng đồng". Lan nối hai nhánh lại thành một ý riêng: "*Gióng lớn lên bằng gạo của cả làng, nên sức mạnh của Gióng cũng là sức mạnh của nhân dân.*" Đó là câu văn của Lan, không ai viết hộ được.

Lập dàn ý trước khi viết

Phần lớn bài văn dở không phải vì thiếu chữ, mà vì thiếu dàn ý: viết đến đâu nghĩ đến đó, ý trước lặp ý sau. Một dàn ý dạng sơ đồ chỉ mất năm phút nhưng giúp bài văn mạch lạc hẳn.

Hình 4.2 Dàn ý bài văn tả cây phượng, bố cục **Ngang** giúp đọc theo thứ tự từ trên xuống như một bài văn.

Mẹo nhỏ: ở nhánh *Thân bài*, hãy để ít nhất một nhánh dành cho **kỉ niệm hoặc cảm xúc riêng** của em. Đó là phần làm bài văn khác với mọi bài văn khác, và là phần AI không biết.

THỬ NGAY · 10 PHÚT

Chọn truyện em đang học. Vẽ sơ đồ với đúng 5 nhánh: Thể loại, Nhân vật, Diễn biến, Chi tiết đặc sắc, Ý nghĩa. Sau đó viết một câu nối hai nhánh bất kỳ với nhau.

GÓC PHỤ HUYNH

Hỏi con: "*Chi tiết nào trong truyện con thích nhất? Nó nằm ở nhánh nào?*". Khi con giải thích được vì sao thích, con đã có nguyên liệu cho một bài cảm nhận thật sự của mình.

CHƯƠNG 5

Toán: hệ thống kiến thức, giải bài toán

Toán cũng cần sơ đồ: để thấy các khái niệm liên quan với nhau thế nào, và để không bị "ngợp" trước một bài toán dài.

Hệ thống hóa một chương

Cuối mỗi chương, kiến thức toán thường nằm rải rác ở nhiều bài: định nghĩa ở bài 1, tính chất ở bài 3, công thức ở bài 5. Bố cục **Sơ đồ tổ chức** giúp gom chúng lại theo cấp bậc, rất hợp với các bài phân loại.

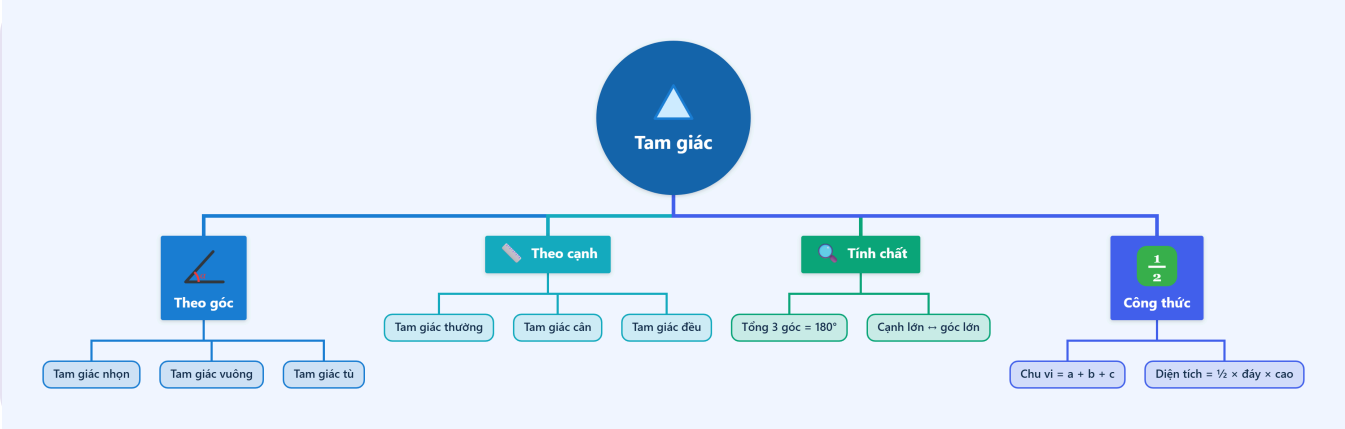

Hình 5.1 Kiến thức về tam giác với icon hình học trong thư viện Toán của MindVui.

Giải bài toán có lời văn

Nhiều em sợ toán có lời văn vì đề dài. Hãy biến việc giải thành một **dòng chảy** năm bước. Lần nào cũng đi đúng năm bước này, em sẽ không bỏ sót.

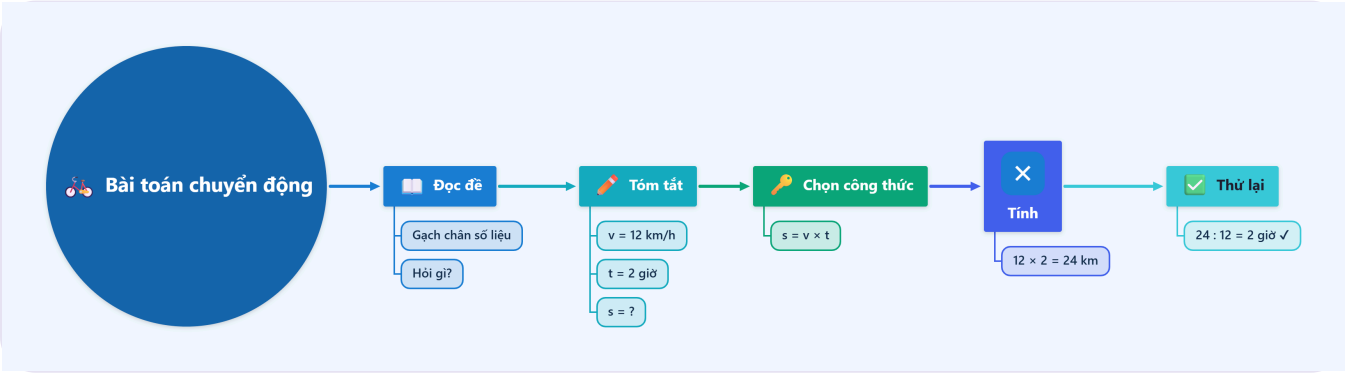

Hình 5.2 Bài toán: "Bạn Nam đạp xe với vận tốc 12 km/giờ trong 2 giờ. Hỏi Nam đi được bao nhiêu ki-lô-mét?". Bố cục **Dòng chảy** có mũi tên nối các bước.

Bước cuối cùng, **Thử lại**, là bước học sinh hay bỏ nhất và cũng là bước rèn tư duy nhiều nhất. Lấy kết quả quay ngược lại đề: 24 km chia 12 km/giờ có đúng bằng 2 giờ không? Nếu đúng, em *biết chắc* mình làm đúng, không cần ai chấm.

TÌNH HUỐNG · LỚP 8 VÀ AI

Huy chụp đề bài toán hình gửi cho một ứng dụng AI và nhận được lời giải đầy đủ. Hôm sau kiểm tra gặp bài tương tự, Huy bí. Mẹ Huy đề nghị thay đổi: Huy tự vẽ sơ đồ năm bước trước, chỉ được hỏi AI khi đã kẹt ở một bước cụ thể, và chỉ hỏi "*Gợi ý cho em bước tiếp theo, đừng giải hộ*". Sau ba tuần, Huy làm được bài tương tự mà không cần hỏi.

THỬ NGAY · 15 PHÚT

Chọn một chương Toán em vừa học. Vẽ sơ đồ tổ chức với bốn nhánh: Khái niệm, Phân loại, Tính chất, Công thức. Mỗi công thức hãy kèm một ví dụ số nhỏ do em tự nghĩ.

GÓC PHỤ HUYNH

Khi con làm xong bài, đừng chỉ hỏi "Đúng chưa?". Hãy hỏi: "*Con thử lại bằng cách nào?*". Thói quen tự kiểm tra là điều AI không thể làm thay, và là điều phân biệt học sinh hiểu bài với học sinh chép bài.

CHƯƠNG 6

Tiếng Anh: từ vựng và ngữ pháp

Học từ vựng theo danh sách rất nhanh quên. Học theo nhóm, có hình, có ngữ cảnh thì khác hẳn.

Từ vựng theo chủ đề

Thay vì chép 20 từ theo thứ tự trong sách, hãy chia chúng thành nhóm có ý nghĩa: con vật ở trang trại, dưới biển, trong rừng, trên trời. Mỗi từ kèm một icon. Bố cục **Vòng tròn** giúp các nhóm tỏa đều quanh chủ đề, rất dễ nhìn.

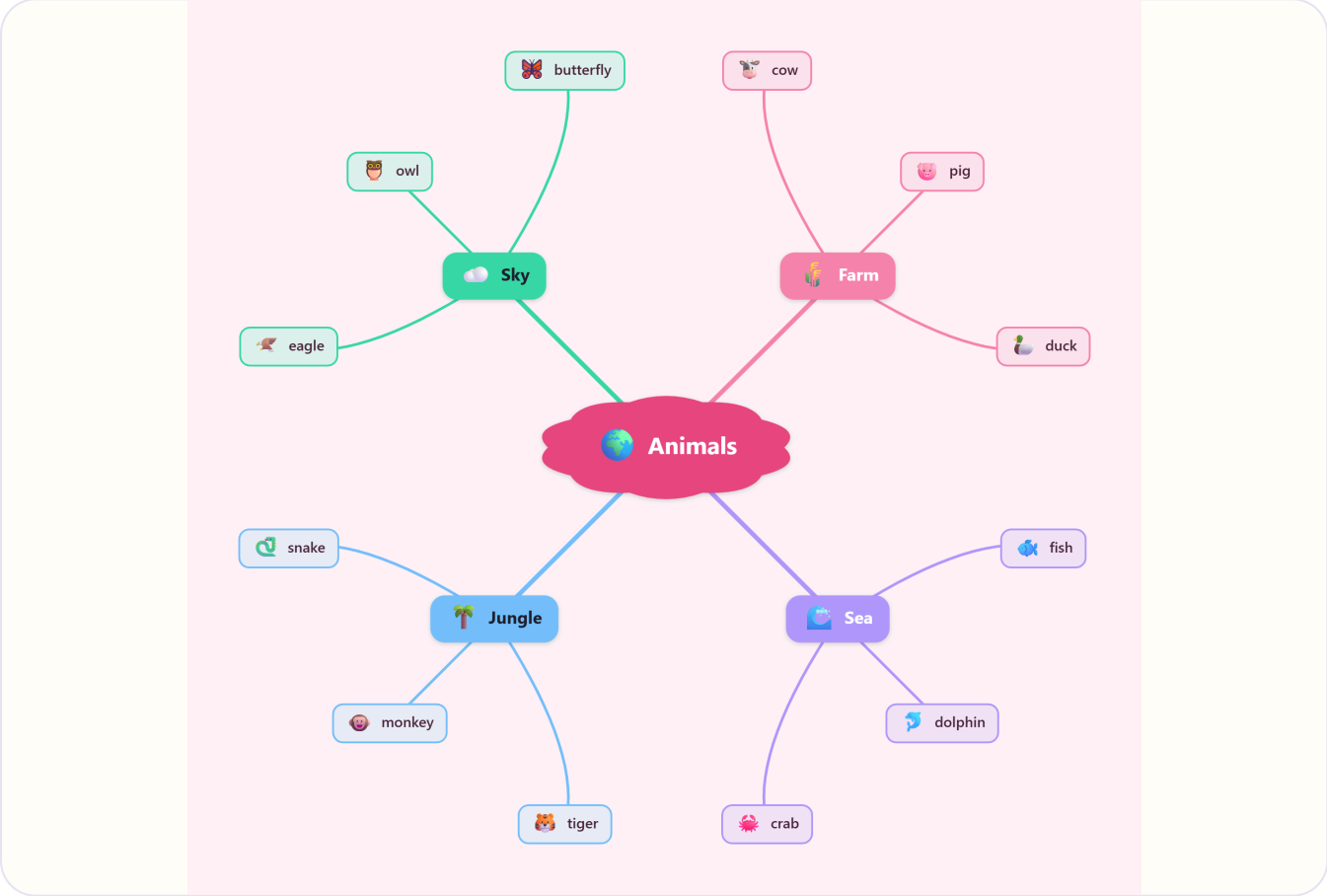

Hình 6.1 Từ vựng chủ đề Animals. Trong MindVui, gõ "duck" là hiện ngay icon con vịt để gắn vào.

Khi ôn, hãy che các từ tiếng Anh và chỉ nhìn icon, rồi tự nói từ đó. Đây chính là "mã hóa kép" ở Chương 1: hình gọi chữ, chữ gọi hình.

Ngữ pháp: nhìn thấy cấu trúc

Một thì tiếng Anh luôn gồm vài phần cố định: khi nào dùng, câu khẳng định, phủ định, câu hỏi, dấu hiệu nhận biết. Vẽ một lần cho thì hiện tại đơn, em có sẵn khuôn cho mọi thì khác.

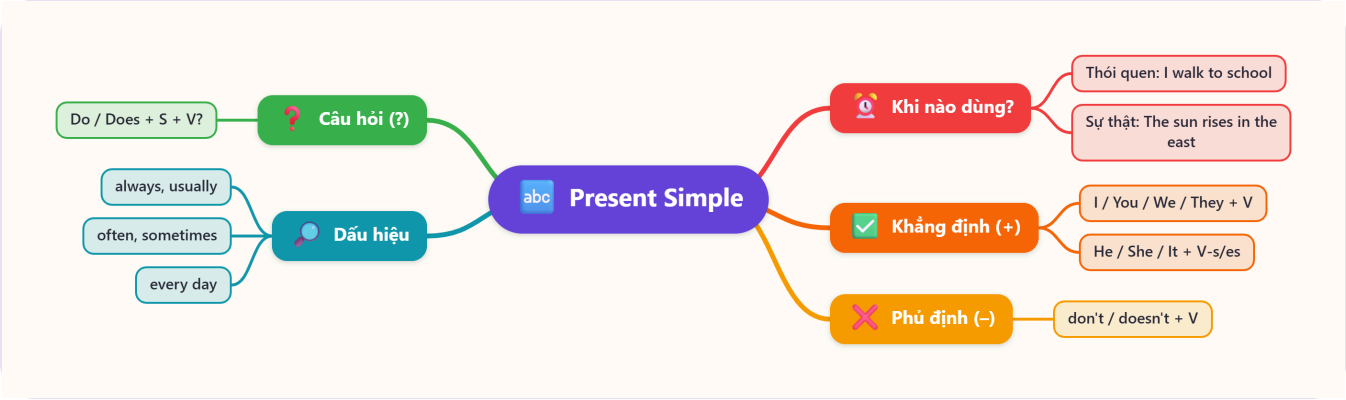

Hình 6.2 Thì hiện tại đơn (Present Simple) với các ví dụ ngắn ngay trong nhánh.

THỬ NGAY · 10 PHÚT

Chọn một bài từ vựng trong sách. Chia các từ thành 3–4 nhóm do em tự đặt tên (không nhất thiết theo sách). Thêm icon cho mỗi từ, rồi tự đặt một câu tiếng Anh cho mỗi nhóm.

GÓC PHỤ HUYNH

Bố mẹ không cần giỏi tiếng Anh. Hãy chỉ vào một icon trên sơ đồ của con và hỏi: "*Cái này tiếng Anh là gì?*". Sau đó đổi vai: để con hỏi lại bố mẹ. Trẻ học rất nhanh khi được làm "cô giáo".

CHƯƠNG 7

Khoa học tự nhiên: hiện tượng và thí nghiệm

Khoa học là chuỗi nguyên nhân – kết quả. Sơ đồ dòng chảy làm cho chuỗi đó hiện ra trước mắt.

Hiện tượng: sự chuyển thể của nước

Nước đá tan thành nước, nước bốc hơi, hơi nước gặp lạnh thành mưa. Đây là một chuỗi biến đổi, nên bố cục **Dòng chảy** với mũi tên giữa các bước là lựa chọn tự nhiên nhất.

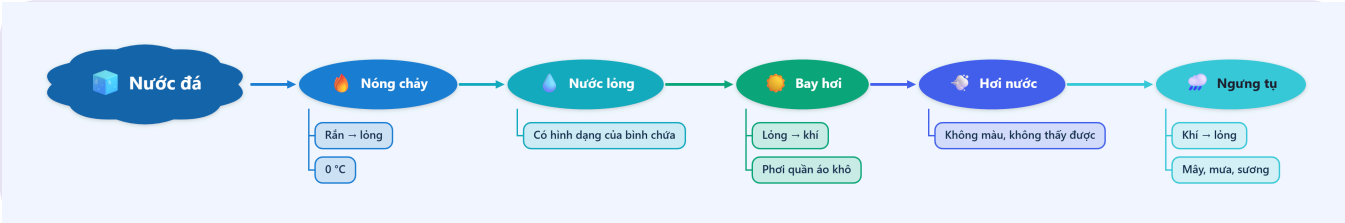

Hình 7.1 Sự chuyển thể của nước, vẽ theo môn Khoa học (gốc đám mây, nhánh elip).

Thí nghiệm: từng bước, kèm an toàn

Một bài thí nghiệm có các bước bắt buộc phải theo đúng thứ tự, và luôn có những lưu ý an toàn. Thư viện icon Hóa học của MindVui có sẵn dụng cụ (ống nghiệm, đèn cồn, bình tam giác) và các **biểu tượng nguy hiểm theo chuẩn quốc tế GHS** để em học luôn cách nhận biết hóa chất nguy hiểm.

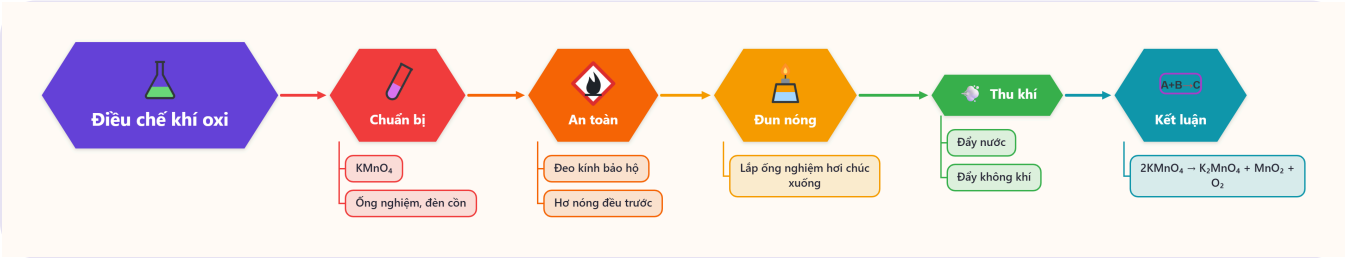

Hình 7.2 Điều chế khí oxi từ thuốc tím ($KMnO_4$). Hình lục giác là kiểu "hình dạng theo môn Hóa học", gợi nhớ vòng phân tử.

Cấu tạo và chức năng: hệ tuần hoàn

Với bài về một hệ cơ quan, bố cục **Vòng tròn** giúp đặt cơ quan chính ở giữa và các bộ phận, chức năng tỏa ra xung quanh.

Hình 7.3 Hệ tuần hoàn của người, với icon trái tim trong bộ "Cơ thể người".

TÌNH HUỐNG · LỚP 9 LÀM BÁO CÁO THỰC HÀNH

Nhóm của Mai phải viết báo cáo thí nghiệm. Trước khi vào phòng thí nghiệm, cả nhóm vẽ sơ đồ dòng chảy các bước và gắn biểu tượng an toàn vào bước cần chú ý. Trong lúc làm, mỗi bạn giữ một bước. Báo cáo cuối cùng chỉ cần "đọc to" sơ đồ thành văn. Thầy giáo nhận xét đây là báo cáo đúng trình tự nhất lớp.

THỬ NGAY · 15 PHÚT

Chọn một hiện tượng quanh nhà: cơm chín, quần áo khô, sữa chua lên men. Vẽ dòng chảy "Nguyên nhân → Quá trình → Kết quả". Thêm một nhánh "Em kiểm chứng bằng cách nào?".

GÓC PHỤ HUYNH

Hỏi "vì sao" về những thứ trong bếp là cách học khoa học rẻ nhất. "Vì *sao nồi cơm có hơi nước đọng trên nắp*?". Đừng vội trả lời; hãy để con vẽ dòng chảy ra rồi cùng kiểm tra.

CHƯƠNG 8

Lịch sử – Địa lý: dòng thời gian và vùng miền

Lịch sử là thời gian, địa lý là không gian. Mỗi thứ có một kiểu sơ đồ hợp nhất.

Lịch sử: trục thời gian

Học sinh hay nhầm năm và nhầm sự kiện vì học rời rạc từng bài. Đặt các sự kiện trên một trục thời gian, em thấy được trước – sau, nguyên nhân – kết quả, và các mốc tự "xếp hàng" trong đầu.

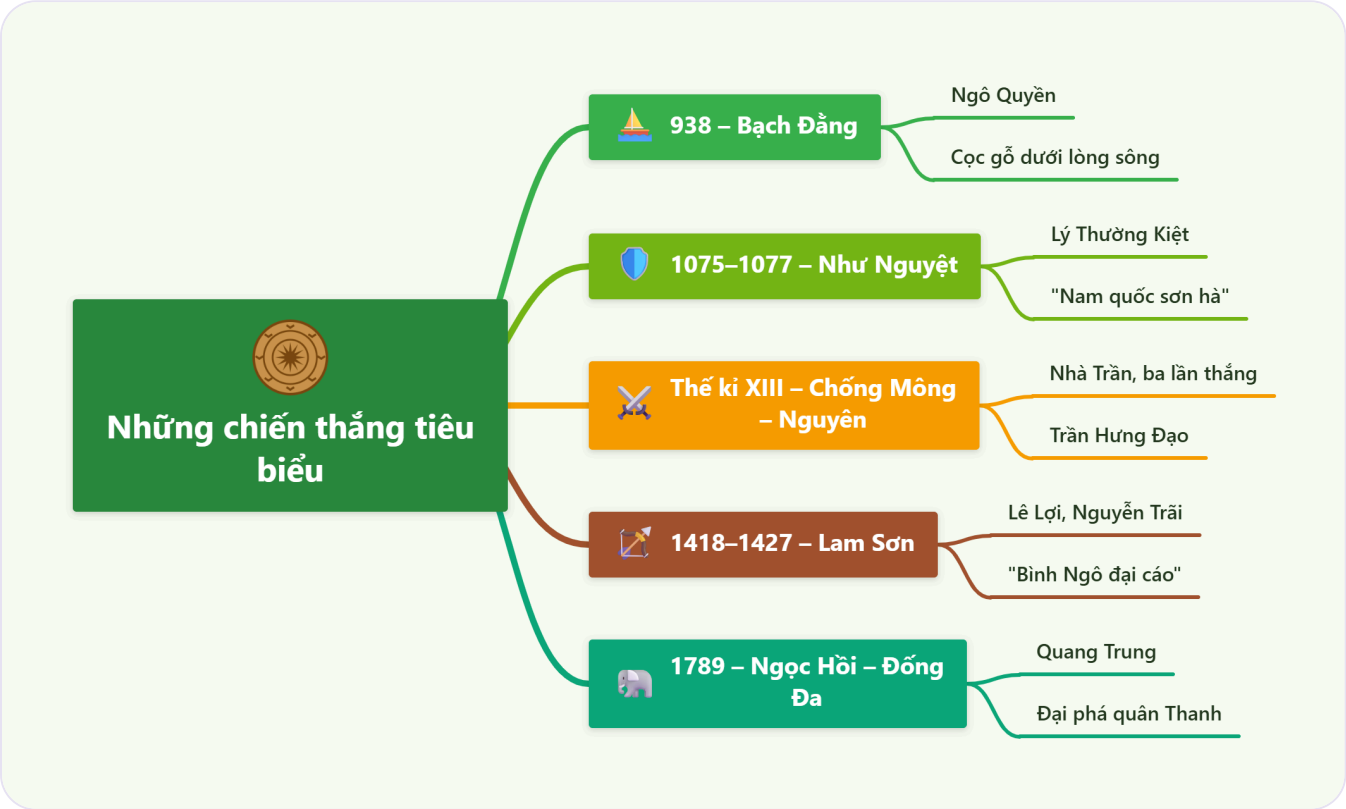

Hình 8.1 Những chiến thắng chống ngoại xâm tiêu biểu, bố cục **Ngang** theo thứ tự thời gian, gốc gắn icon trống đồng trong bộ "Lịch sử & văn hóa".

Với mỗi mốc, chỉ ghi ba thứ: **năm – địa danh – nhân vật**, cộng một chi tiết "đắt" nhất (cọc gỗ, bài thơ "Nam quốc sơn hà"...). Chi tiết đắt chính là cái móc để kéo cả sự kiện ra khỏi trí nhớ.

Địa lý: so sánh vùng miền bằng ma trận

Khi cần so sánh nhiều vùng theo cùng một tiêu chí, bố cục **Ma trận** đặt mỗi vùng vào một ô có khung riêng, giúp nhìn sang ngang là thấy khác biệt.

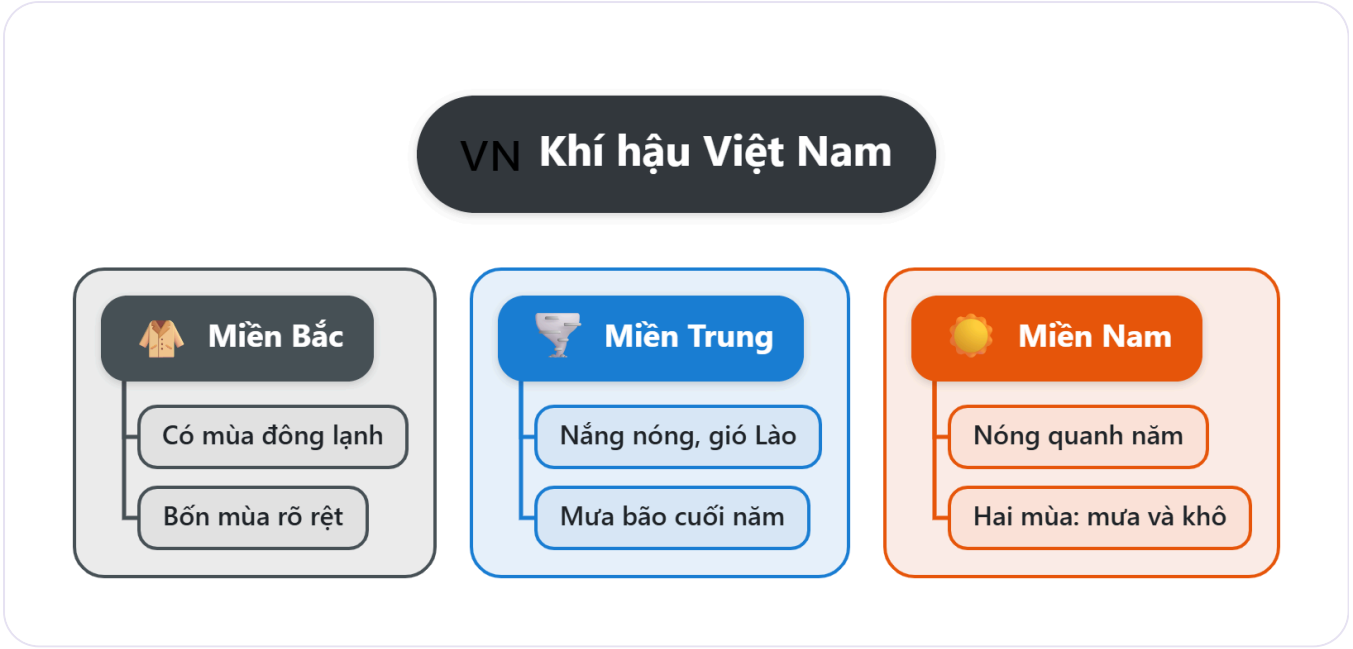

Hình 8.2 Khí hậu ba miền Việt Nam, bố cục **Ma trận**.

THỬ NGAY · 15 PHÚT

Làm một trục thời gian về chính gia đình em: năm ông bà sinh, năm bố mẹ cưới, năm em sinh, năm em vào lớp 1... Hỏi ông bà để thêm một chi tiết "đắt" cho mỗi mốc. Em sẽ thấy lịch sử gần gũi hơn rất nhiều.

GÓC PHỤ HUYNH

Trục thời gian gia đình là món quà cho cả nhà. Các cuộc trò chuyện về "ngày xưa" giúp con hiểu rằng lịch sử là chuyện của những con người thật, và giúp con ghi nhớ mốc thời gian theo cách tự nhiên nhất.

CHƯƠNG 9

Ôn thi thông minh: Vẽ – Che – Nhớ – Ôn

Đọc lại bài mười lần cảm giác rất "chăm", nhưng tự nhớ lại một lần hiệu quả hơn nhiều.

Chu trình bốn bước

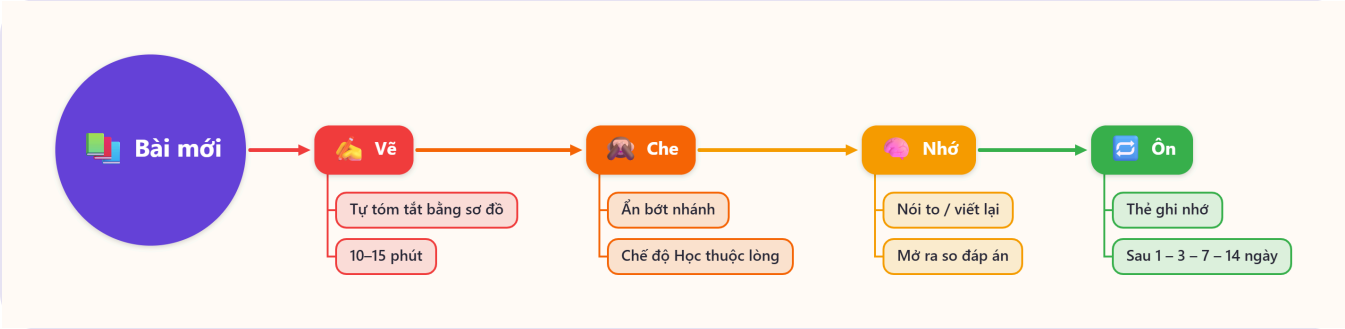

Hình 9.1 Chu trình Vẽ – Che – Nhớ – Ôn. Mỗi bước đều có công cụ tương ứng trong MindVui.

1. **Vẽ.** Sau khi học bài mới, dành 10–15 phút tự tóm tắt bằng sơ đồ. Không chép, hãy nhớ và viết lại.
2. **Che.** Bật chế độ **Học thuộc lòng** trong MindVui: phần mềm che bớt các nhánh theo mức Dễ, Vừa, Khó. Hoặc in "phiếu ôn tập" có chỗ trống.
3. **Nhớ.** Nhìn từng ô bị che, nói to hoặc viết ra điều em nhớ, rồi mới mở ra so. Ô nào sai, đánh dấu lại.
4. **Ôn.** Chuyển sơ đồ thành **Thẻ ghi nhớ**. MindVui tự hẹn lịch: thẻ nhớ rõ thì gặp lại sau 1, 3, 7, 14 ngày; thẻ chưa nhớ thì quay lại ngay.

Hình 9.2a Sơ đồ đầy đủ.

Hình 9.2b Phiếu ôn tập: một nửa số ý được che để em tự điền.

Kế hoạch ôn thi bốn tuần

Hình 9.3 Kế hoạch ôn thi học kì, bố cục **Ma trận**: mỗi ô là một tuần.

Thay vì…	Hãy…
Đọc lại vở từ đầu đến cuối	Che sơ đồ và tự kể lại từng nhánh
Thức khuya ôn dồn một đêm	Mỗi ngày 20 phút, theo lịch thẻ ghi nhớ
Làm đề rồi chỉ xem điểm	Mỗi lỗi sai thành một nhánh "Cần nhớ" trên sơ đồ
Ôn một môn suốt cả buổi	Xen kẽ 2–3 môn trong một buổi, mỗi môn 25 phút

THỬ NGAY · 20 PHÚT

Lấy sơ đồ em vẽ ở Chương 1. Bật chế độ Học thuộc lòng (hoặc lấy giấy che lại), đoán từng nhánh. Ghi số ô đúng. Ba ngày sau làm lại và so sánh.

GÓC PHỤ HUYNH

Mười lăm phút buổi tối, bố mẹ cầm sơ đồ của con, che một nhánh và hỏi. Không chấm điểm, không trách khi con quên; chỉ nói: *"Chỗ này mai mình hỏi lại nhé"*. Việc bị hỏi đều đặn trong không khí nhẹ nhàng giúp con nhớ lâu hơn nhiều so với tự đọc.

PHẦN BA

Ngoài lớp học

Sơ đồ tư duy là công cụ suy nghĩ, nên nó dùng được cho mọi việc cần suy nghĩ.

CHƯƠNG 10

Kỹ năng sống: kế hoạch, quyết định, giải quyết vấn đề

Những kỹ năng quan trọng nhất cho tương lai không nằm trong một môn học nào.

Lập kế hoạch tuần

Một tuần của học sinh có học, có chơi, có việc nhà, có sở thích. Khi tất cả hiện ra trên một sơ đồ, em dễ thấy chỗ nào đang quá tải, chỗ nào còn trống.

Hình 10.1 Tuần của Minh, gốc hình ngôi sao theo môn Kỹ năng sống. Nhánh *Nghỉ ngơi* quan trọng không kém nhánh *Học tập*.

Ra quyết định bằng ma trận SWOT

Khi đứng trước một lựa chọn, hãy nhìn nó từ bốn góc: Điểm mạnh và Điểm yếu (bên trong em), Cơ hội và Thách thức (bên ngoài). Phương pháp này người lớn dùng trong kinh doanh, nhưng học sinh lớp 6 dùng cũng rất tốt.

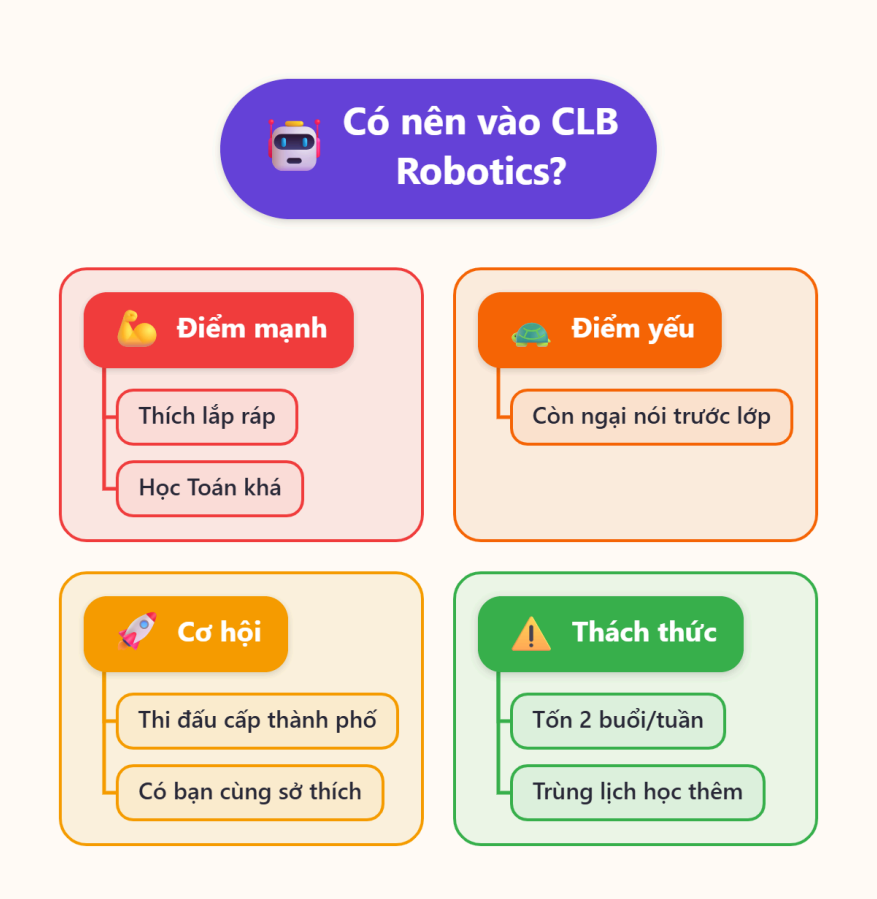

Hình 10.2 "Có nên vào câu lạc bộ Robotics?", bố cục **Ma trận** 2×2.

TÌNH HUỐNG · MỘT CUỘC NÓI CHUYỆN Ở NHÀ

Minh muốn vào CLB Robotics nhưng bố lo trùng lịch học thêm. Thay vì tranh luận, hai bố con cùng vẽ SWOT. Nhìn ma trận, cả hai thấy thách thức chính là thời gian, chứ không phải chuyện "có nên hay không". Hai bố con thống nhất: Minh vào CLB, chuyển một buổi học thêm sang cuối tuần, thử trong một học kì. Sơ đồ biến một cuộc cãi nhau thành một cuộc bàn bạc.

Giải quyết vấn đề với 5W1H

Khi gặp một vấn đề, hãy hỏi đủ sáu câu: Chuyện gì (What)? Vì sao (Why)? Khi nào (When)? Ở đâu (Where)? Ai giúp (Who)? Làm thế nào (How)? Sáu câu hỏi là sáu nhánh.

Hình 10.3 Vấn đề "Em hay quên làm bài tập" được gỡ rối bằng 5W1H.

THỬ NGAY · 10 PHÚT

Nghĩ về một điều em muốn thay đổi ở bản thân (dậy muộn, hay quên đồ, nghiện điện thoại...). Vẽ sơ đồ 5W1H. Nhánh *How* phải có ít nhất một việc em làm được ngay ngày mai.

GÓC PHỤ HUYNH

Khi con gặp chuyện (bị điểm kém, giận bạn), thay vì đưa ngay lời khuyên, hãy cùng con vẽ 5W1H. Con được nói ra cảm xúc ở nhánh *Why*, và tự tìm giải pháp ở nhánh *How*. Giải pháp con tự tìm ra, con sẽ làm theo.

CHƯƠNG 11

Làm việc nhóm và công việc của người lớn

Ở công sở, sơ đồ tư duy được dùng để lập kế hoạch dự án, chuẩn bị thuyết trình và tóm tắt cuộc họp. Con làm quen từ bây giờ là một lợi thế.

Phân công dự án nhóm

Dự án nhóm hay thất bại vì không rõ ai làm gì. Bố cục **Sơ đồ tổ chức** chia dự án thành các giai đoạn, mỗi giai đoạn ghi rõ tên người phụ trách.

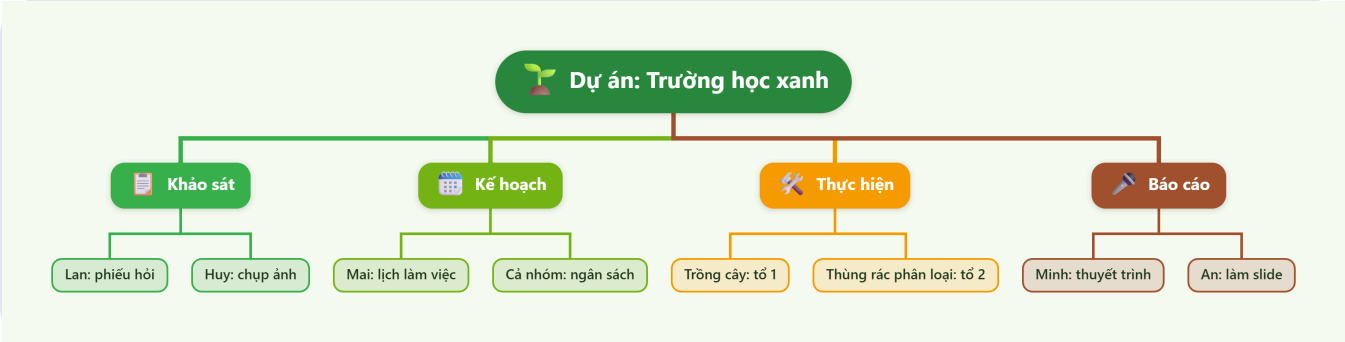

Hình 11.1 Dự án "Trường học xanh", mỗi việc gắn tên một bạn.

Với tính năng **Lớp học** của MindVui, thầy cô có thể giao bài dự án, các nhóm vẽ và nộp sơ đồ, thầy cô nhận xét ngay trên từng ý. Quá trình làm việc của nhóm vì thế hiện ra rõ ràng, không chỉ sản phẩm cuối cùng.

Chuẩn bị một bài thuyết trình

Hình 11.2 Khung chuẩn bị thuyết trình dùng được cho cả học sinh và người đi làm. MindVui xuất sơ đồ thành bài PowerPoint, mỗi nhánh một trang.

Kế hoạch của cả gia đình

Sơ đồ tư duy không chỉ là việc của con. Khi cả nhà cùng lên kế hoạch cho một chuyến đi, con được giao một nhánh thật sự (ví dụ lịch tham quan), con học cách chịu trách nhiệm và thấy kỹ năng này có ích ngoài đời.

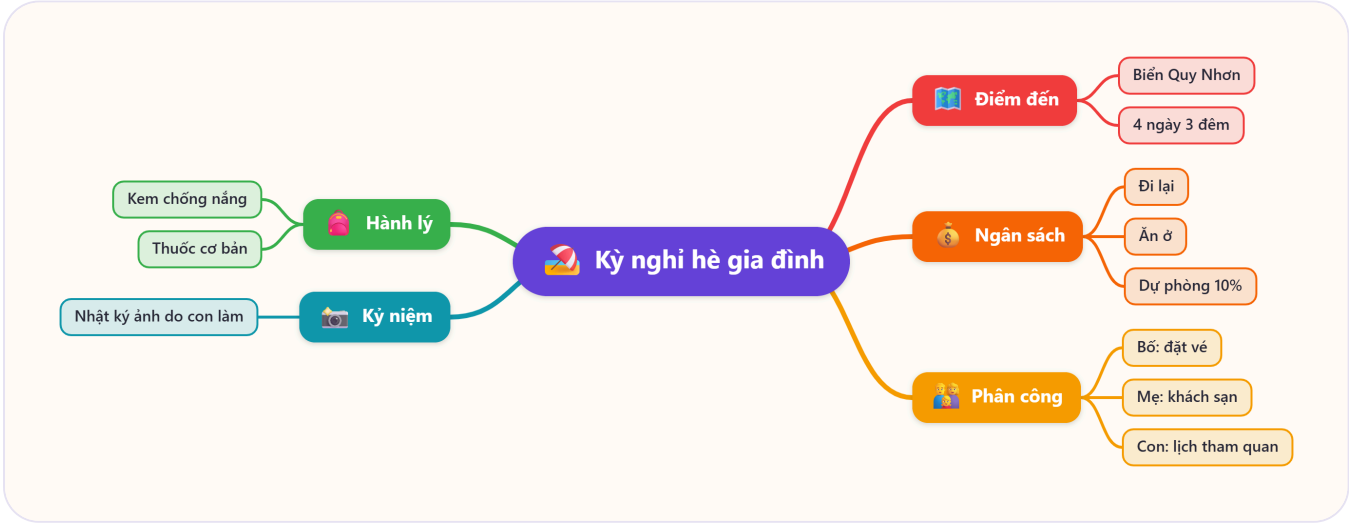

Hình 11.3 Kỳ nghỉ hè của gia đình, con phụ trách nhánh "Lịch tham quan" và "Nhật ký ảnh".

TÌNH HUỐNG · MỘT BUỔI HỌP CỦA MẸ

Mẹ của An là trưởng nhóm ở công ty. Trong cuộc họp, chị ghi chép bằng sơ đồ thay vì gõ biên bản dài: mỗi vấn đề một nhánh, mỗi quyết định gắn tên người phụ trách và hạn chót. Cuối buổi, chị chiếu sơ đồ lên màn hình để cả nhóm kiểm tra lại, mất hai phút. An thấy mẹ dùng đúng cách cô giáo dạy ở lớp, và từ đó không còn hỏi "Học cái này để làm gì?".

GÓC PHỤ HUYNH

Hãy để con thấy bố mẹ dùng sơ đồ cho việc thật: kế hoạch chi tiêu tháng, danh sách đồ cần mua cho Tết, ý tưởng sửa nhà. Trẻ học theo điều người lớn làm, nhiều hơn điều người lớn nói.

PHẦN BỐN

Học trong thời đại AI

Dùng AI như một người bạn hỏi khó, không phải như một người làm bài hộ.

CHƯƠNG 12

AI là trợ lý, không phải người học thay

Cấm con dùng AI là không thực tế. Để con dùng tùy ý thì đáng lo. Con đường ở giữa là một quy trình rõ ràng.

Vì sao "để AI làm hộ" lại có hại?

Nhớ lại Chương 1: bộ não nhớ những gì nó **tự tạo ra** và **tự nhớ lại**. Khi AI viết bài văn, AI đã làm hộ phần tạo ra. Khi AI giải bài toán, AI đã làm hộ phần suy luận. Điểm trên giấy có thể cao, nhưng trong đầu con gần như không còn lại gì. Đến lúc thi, không có AI bên cạnh, khoảng trống đó lộ ra.

Ngược lại, khi con đã tự nghĩ và tự vẽ, AI trở thành một người hỏi khó rất giỏi: chỉ ra chỗ thiếu, đặt câu hỏi kiểm tra, gợi ý ví dụ. Lúc đó AI làm cho tư duy của con mạnh hơn, thay vì thay thế nó.

Hình 12.1 Chia việc rõ ràng giữa con và AI.

Quy trình năm bước: Tự nghĩ trước, hỏi AI sau

Hình 12.2 Năm bước học cùng AI. AI chỉ xuất hiện ở bước 3, sau khi con đã tự làm.

1. **Tự nghĩ.** Đọc bài, gạch từ khóa. Chưa mở AI.
2. **Tự vẽ.** Vẽ sơ đồ bằng lời của con, kể cả khi chưa hoàn chỉnh.
3. **Hỏi AI để phản biện.** Đưa sơ đồ (dạng chữ) cho AI và nhờ nó *hỏi lại*, không nhờ nó *làm hộ*.
4. **Sửa bằng lời mình.** Thêm nhánh còn thiếu, sửa ý sai, nhưng viết bằng chữ của con.

5 **Tự kiểm tra.** Che sơ đồ, kể lại toàn bộ bài. Nếu kể được, con đã thật sự học.

Những câu lệnh giúp AI "hỏi khó" thay vì "làm hộ"

Cách con đặt câu hỏi quyết định AI giúp con học hay học thay con. Dưới đây là những câu lệnh mẫu bố mẹ có thể dán cạnh bàn học.

CÂU LỆNH MẪU

Đây là sơ đồ tư duy em tự vẽ về bài "Quang hợp": [dán các nhánh]. Đừng sửa giúp em. Hãy chỉ ra tối đa 3 ý quan trọng em còn thiếu, chỉ nêu tên ý, không giải thích.

CÂU LỆNH MẪU

Hãy hỏi em 5 câu để kiểm tra em đã hiểu bài này chưa. Hỏi từng câu một, đợi em trả lời rồi mới nhận xét.

CÂU LỆNH MẪU

Em đang giải bài toán này và kẹt ở bước tóm tắt. Đừng giải hộ. Chỉ gợi ý cho em câu hỏi em nên tự đặt ra ở bước này.

CÂU LỆNH MẪU

Đây là dàn ý bài văn của em. Hãy chỉ ra ý nào chưa rõ hoặc bị lặp, nhưng đừng viết lại câu nào.

CÂU LỆNH MẪU

Hãy đóng vai một bạn học cùng lớp, nghe em giảng lại bài này và hỏi những chỗ bạn chưa hiểu.

Dấu hiệu con đang để AI học thay

☐ Bài làm ở nhà rất tốt nhưng bài kiểm tra trên lớp kém hẳn.

☐ Con không giải thích được vì sao bài làm lại đúng.

☐ Câu chữ trong bài văn không giống cách con nói chuyện hằng ngày.

☐ Con mở AI ngay khi đọc xong đề, trước khi thử tự làm.

☐ Con thấy khó chịu, bỏ cuộc nhanh khi không có máy bên cạnh.

Nếu thấy hai dấu hiệu trở lên, đừng vội cấm. Hãy quay lại quy trình năm bước, và yêu cầu con **luôn có một sơ đồ tự vẽ trước** khi dùng AI. Sơ đồ chính là "bằng chứng tư duy" của con.

VÌ SAO SƠ ĐỒ LÀ BẰNG CHỨNG TƯ DUY TỐT

Một bài văn hoàn chỉnh có thể do AI viết. Nhưng một sơ đồ tự vẽ, với từ khóa bằng lời của con, có ý thiếu, có ý xếp chưa đúng chỗ, chính là dấu vết của một bộ não đang làm việc. Trong tính năng **Lớp học** của MindVui, thầy cô xem được sơ đồ của từng học sinh và nhận xét trên từng ý, nên thầy cô chấm được *cách nghĩ*, không chỉ *đáp án*.

GÓC PHỤ HUYNH

Hãy thỏa thuận với con một luật đơn giản: **"Sơ đồ trước, AI sau"**. Không cần kiểm soát từng lần con dùng AI; chỉ cần thỉnh thoảng hỏi: *"Cho bố/mẹ xem sơ đồ con tự vẽ trước khi hỏi AI nhé?"*. Luật đơn giản, dễ nhớ, và giữ cho con thói quen tự nghĩ trước.

CHƯƠNG 13

Đồng hành cùng con: lộ trình 4 tuần

Thói quen mới cần khoảng một tháng để thành nếp. Đây là lộ trình nhẹ nhàng, mỗi tối chỉ 15 phút.

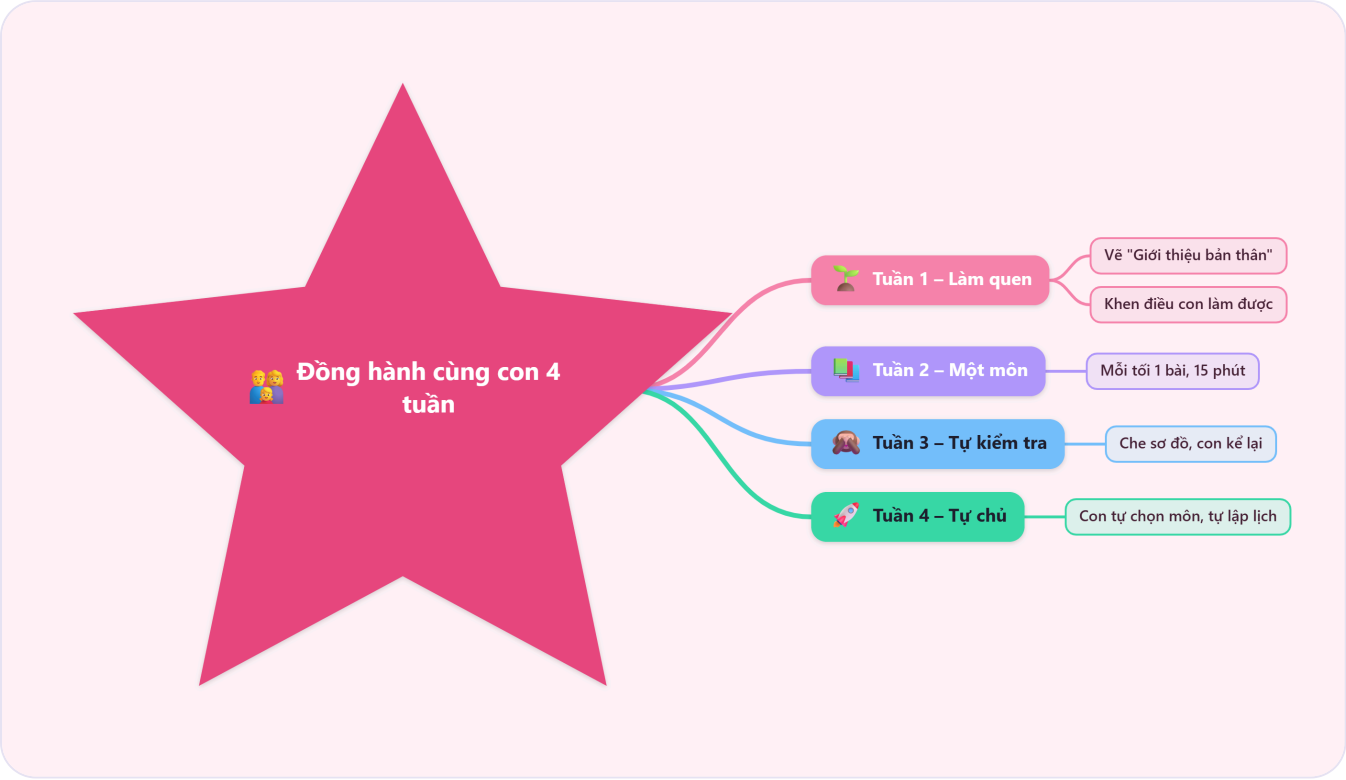

Hình 13.1 Bốn tuần, bốn mục tiêu nhỏ.

Tuần	Con làm	Bố mẹ làm	Dấu hiệu thành công
1	Vẽ "Giới thiệu bản thân", "Tuần của em"	Vẽ cùng con, khen cách sắp xếp	Con thấy vẽ sơ đồ là vui
2	Mỗi tối tóm tắt 1 bài của 1 môn	Hỏi "Bài này mấy ý chính?"	Con vẽ xong trong 15 phút
3	Che sơ đồ, tự kể lại; dùng thẻ ghi nhớ	Che một nhánh và hỏi, không trách khi quên	Con nhớ được trên một nửa số ý sau 3 ngày
4	Tự chọn môn, tự lập lịch ôn	Lùi lại, chỉ hỏi khi con cần	Con tự mở sơ đồ ôn mà không cần nhắc

Ba câu hỏi mỗi tối

1. *"Hôm nay bài nào có nhiều ý nhất? Có mấy nhánh chính?"*
2. *"Ý nào con thấy thú vị nhất? Vì sao?"*
3. *"Nếu phải giảng lại cho em nhỏ hơn, con sẽ bắt đầu từ nhánh nào?"*

Ba câu hỏi này không cần bố mẹ biết đáp án. Chúng chỉ cần con **tự sắp xếp**, **tự đánh giá** và **tự diễn đạt**, đúng ba năng lực mà AI không làm hộ được.

Khi con chưa hứng thú

- **Bắt đầu từ thứ con thích:** sơ đồ về đội bóng, nhân vật hoạt hình, trò chơi yêu thích. Kỹ năng sắp xếp chuyển sang môn học sau.
- **Biến thành trò chơi:** Thử thách tuần của MindVui có trò ghép ý vào nhánh và điền ý còn thiếu, có bảng xếp hạng trong lớp.
- **Giảm yêu cầu về hình thức:** một sơ đồ xấu nhưng tự làm quý hơn một sơ đồ đẹp nhưng chép.
- **Kiên nhẫn:** tuần đầu con có thể vẽ chậm và lộn xộn. Đến tuần thứ ba, tốc độ thường tăng rõ rệt.

ĐIỀU QUAN TRỌNG NHẤT

Mục tiêu không phải là con vẽ sơ đồ đẹp, cũng không phải điểm số tăng ngay. Mục tiêu là con có một **cách học thuộc về mình**: biết tự tìm ý chính, tự sắp xếp, tự kiểm tra. Đó là thứ con mang theo suốt đời, dù sau này AI còn giỏi đến đâu.

PHỤ LỤC

Công cụ cho mỗi ngày

A. Câu hỏi gợi mở theo nhánh

Loại bài	Các nhánh gợi ý
Truyện, tác phẩm văn học	Thể loại · Nhân vật · Diễn biến · Chi tiết đặc sắc · Ý nghĩa · Cảm nhận của em
Khái niệm Toán	Định nghĩa · Phân loại · Tính chất · Công thức · Ví dụ · Lỗi hay mắc
Ngữ pháp tiếng Anh	Khi nào dùng · Khẳng định · Phủ định · Câu hỏi · Dấu hiệu · Ví dụ của em
Hiện tượng khoa học	Là gì · Nguyên nhân · Quá trình · Kết quả · Ứng dụng · Em kiểm chứng thế nào
Sự kiện lịch sử	Thời gian · Địa điểm · Nhân vật · Nguyên nhân · Diễn biến · Kết quả · Ý nghĩa
Vùng địa lý	Vị trí · Địa hình · Khí hậu · Dân cư · Kinh tế · Điều em ấn tượng
Vấn đề cần giải quyết	What · Why · When · Where · Who · How

B. 30 chủ đề luyện tập

Tiểu học	THCS	THPT
Gia đình em	Ba thể của chất	Cấu trúc nguyên tử
Bốn mùa	Các loại tam giác, tứ giác	Hàm số bậc hai
Con vật em yêu	Hệ tiêu hóa	Di truyền Mendel
Một ngày của em	Truyện cổ tích em thích	Phân tích một bài thơ
Các giác quan	Các thì hiện tại trong tiếng Anh	Các dạng câu điều kiện
Nước có ở đâu?	Khí hậu Việt Nam	Các khối kinh tế thế giới
Phép cộng, phép trừ	Phân số và số thập phân	Định luật Newton
Trường học của em	Các triều đại phong kiến	Cách mạng công nghiệp
An toàn giao thông	Năng lượng tái tạo	Kế hoạch chọn ngành học
Ước mơ của em	Kế hoạch ôn thi học kì	Chuẩn bị một bài thuyết trình

C. Phiếu tự đánh giá sơ đồ

Sau mỗi sơ đồ, em tự đánh dấu. Đạt 5/7 trở lên là một sơ đồ tốt.

☐ Chủ đề ở giữa, có hình hoặc icon.

☐ Có từ 3 đến 7 nhánh chính.

☐ Mỗi nhánh dùng từ khóa, không chép nguyên câu.

☐ Ý lớn gần tâm, ý nhỏ ra ngoài.

☐ Có ít nhất một ý viết bằng lời của riêng em.

☐ Che sơ đồ lại, em kể được ít nhất một nửa số ý.

☐ Em đã hẹn ngày ôn lại sơ đồ này.

D. Phím tắt MindVui hay dùng

Phím	Việc
Tab	Thêm ý con
Enter	Thêm ý cùng cấp
F2 hoặc gõ chữ	Sửa nội dung ý đang chọn
Delete	Xóa ý đang chọn
Ctrl + Z / Ctrl + Y	Hoàn tác / làm lại
Ctrl + S	Lưu sơ đồ
Ctrl + E	Xuất ảnh, PDF, PowerPoint
Ctrl + 0	Vừa màn hình

E. Tài liệu tham khảo cho phụ huynh

- Tony Buzan, *The Mind Map Book* (Sơ đồ tư duy), sách gốc giới thiệu phương pháp.
- Allan Paivio, các công trình về thuyết mã hóa kép (dual coding theory), từ những năm 1970.
- Hermann Ebbinghaus, *Über das Gedächtnis* (Về trí nhớ, 1885), nghiên cứu đầu tiên về đường cong quên.
- Henry L. Roediger và Jeffrey D. Karpicke (2006), nghiên cứu về hiệu quả của việc tự kiểm tra (testing effect).
- John C. Nesbit và Olusola O. Adesope (2006), tổng hợp các nghiên cứu về học bằng sơ đồ khái niệm và sơ đồ kiến thức.

Mọi hình minh họa trong sách được vẽ bằng MindVui (mindvui.com). Bạn đọc được tự do in và sao chép sách cho mục đích học tập trong gia đình và nhà trường.